

lunduğu belirtilmektedir. Kütüphane müdürü Mustafa Yahic'in verdiği bilgiye göre kütüphanede halen 20.000'i aşkın matbu İslâmî eserle 20.000'i aşkın Boşnakça ve Avrupa dillerinde yazılmış matbu eser mevcuttur. Osmanlı döneminden bugüne kadar olan periyodik yayınların sayısı da 1400'den fazladır. Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde bulunan yazma ve matbu eserlerle ilgili olarak Mehmet Hancı'nin 1937'de başlattığı tasnif çalışması onun vefatından (1944) sonra Hâzım Şabanoviç tarafından sürdürülmüştür. Şabanoviç'in 1950-1953 yılları arasında gerçekleştirdiği sadece yazmaları kapsayan çalışma, *Glasnik* dergisinin 1950-1952 yıllarına ait sayılarında yayımlanmıştır. Kataloglama işi 1956'dan itibaren Kasım Dobraça'ya verilmiş, yapılan çalışmalar sonunda Arapça, Türkçe ve Farsça yazmaların katalogu üç cilt halinde neşredilmiştir (*Katalog Arapskih, Turskih i Perzijskih Rukopisa*, I, Sarajevo 1963; II, Sarajevo 1979; III, Sarajevo 1991). Bu katalogun I ve II. cildi Kasım Dobraça, III. cildi onun vefatından sonra Zeynîl Faiyic tarafından hazırlanmıştır. Mustafa Yahic'in belirttiğine göre katalogun IV ve V. ciltleri de neşre hazırlamakla birlikte 1991 savaşından dolayı henüz yayımlanamamıştır. Kütüphane 1972 yılından beri *Analî Gazi Hüsrevbegove biblioteke* adıyla bir de dergi çıkarmaktadır. Dergide kütüphanenin tarihi ve koleksiyonlarıyla ilgili yazılar yanında Bosna'da İslâm dini ve kültürüne dair makaleler de yer almaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Spomenica Gazi Husrevbegove Cetiristogodišnjice, Sarajevo 1932, s. XXVI-XXXVII; Kasım Dobraça, "Uvod", *Katalog Arapskih, Turskih i Perzijskih Rukopisa*, Sarajevo 1963, I, s. XI-XXVI; Lamija Hadžiosmanović, *Biblioteke u Bosni i Hercegovini za vrijeme austro-ugarske vladavine*, Sarajevo 1980, s. 64-69; Mehmed Mujzinović – Mahmud Traljić, *Mektebetü'l-Ğazi Hüsrev Bey bi-Serâyevu*, Sarajevo 1982, tür.yer.; a.mlf.ler, "Gazi Husrev-Begova Biblioteka", *450 Godina Gazi Husrev-Begova Medrese u Sarajevu*, Sarajevo 1988, s. 187-199, 227-239; Ahmed Halilović, "Djela Prepisana u Gazi Husrev-Begovoj Medresi i Hanikahu", a.e., s. 201-224; "Vakufnama za Gazi Husrev-Begovu Medresu", a.e., s. 227-239; M. Tayyib Okic, "Saraybosna Gazi Hüsrev Beğ Kütüphanesi Yazma Eserler Kataloğu", *A'İFD*, XII (1964), s. 143-154; İlhan Polat, "Saray-Bosna'da Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi", *TKDB*, XVIII/4 (1969), s. 244-248; András Riedlmaier, "Maziye Silmek: Bosna-Hersek'teki Kütüphanelerin ve Arşivlerin Tahribi" (trc. Yaşar Tanta), *Türk Kütüphaneciliği*, IX/3, Ankara 1995, s. 337-341.

FİKRET KARÇIÇ

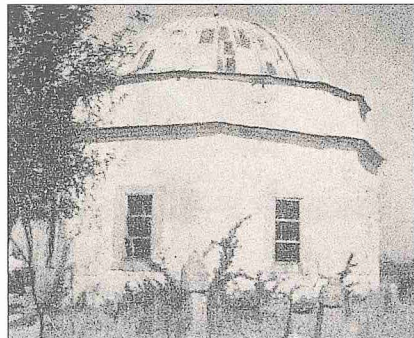
GAZİ MESTAN TÜRBESİ

Yugoslavya'da Kosova civarında bir meşhed-türbe.

Priştine'den Mitroviça'ya giden yol üzerinde, Kosova sahrasına hâkim bir tepe üstünde olup hangi tarihte ve kimin için yaptırıldığı hakkında kesin bilgi yoktur. Rumeli fetihlerine katılan ve belki de bunlardan birinde şehid düşen bir akıncı için inşa edilmiş olabileceği tahmin edilmektedir. Rumeli'nin pek çok yerinde genellikle tepelerde, böyle tarihî kişiliği açık surette bilinmeyen kahramanlar için türbeler yapıldığı dikkati çekmektedir. Yerli halkın Bayraktar Türbesi olarak adlandırdığı türbe hakkında Evliya Çelebi de açık bilgi vermez. Sadece Hüdâvendigâr Meşhedi etrafında 10.000 kadar şehidin yattığını bildirdikten sonra bunlardan Alemdar Baba, Şehid Şeyh İlyas Dede, Timurpaşazâde Yasavul'un adlarını verir (*Seyahatnâme*, V, 551). Bayraktar Türbesi en yakın ihtimalle bunlardan Alemdar Baba ile aynı olmalıdır. Fetihlere katılmış gazi erenlerin kabirleri genellikle açık türbeler halindedir. Buradaki kapalı türbenin yerinde aslında açık bir türbe varken daha geç bir dönemde şimdi görülen kapalı türbenin inşa edildiği tahmin edilmektedir.

Gazi Mestan Türbesi, 3,50 m. kadar yüksekliği olan sekizgen biçiminde bir yapıdır. Dışı sıvalı ve badanalı idi. Bunun üstünde on iki köşeli bir karnak vardır. 1961'de görüldüğünde üstünü kurşun kaplı bir kubbe örtüyordu. Bu karnakın köşelerindeki pâyeye şeklinde az taşkın çıkıntılar, türbenin hiç değilse dışının XIX. yüzyılda değişiklik ve yenileme gördüğünü belli etmektedir. İçeriye dikkörtgen

Gazi Mestan Türbesi - Kosova / Makedonya

biçimli, etrafları taş söveli pencereler aydınlatır. Türbede biri büyük, diğeri normal ölçülerde iki sanduka vardı. Bugün türbenin ne durumda olduğu bilinmemektedir.

Gazi Mestan Türbesi'nin bulunduğu yer buradaki müslümanlar tarafından kutsal tanınmış, çevreden ve yoldan görülebilen türbenin etrafı kalabalık bir kabristan durumuna girmiştir. Mezarlıkta kaba işlenmiş, biçim ve kavuk şekilleri bilinenlerden oldukça farklı çok sayıda mezar taşı mevcuttu. Türbenin yanında bir de tekke olduğu söylenmekteyse de 1961'deki ziyarette bir izine rastlanmamıştır. Kabristandaki mezar taşlarında yalnız ölünün adı, tarih ve Fâtiha ibaresinin bulunuşu da dikkat çeki bir farklılıktır. Taşların en eskisi 1223 (1808), en yenisi 1342 (1923-24) tarihlidir.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, V, 551; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mimârî Eserleri II-III*, s. 90; D. Çukic, *Kosova i Metohija, turistički vodič*, Belgrad 1960, tür.yer.; Dushanka Lukač, "Turski natpisi Muratovag i Bayraktarevog turbela", *Starine Kosova i Metohije*, I, Priştine 1961, s. 201-217 (krş. Semavi Eyice, "Türk Sanat Tarihi ile İlgili Yugoslav Yayınları, II", *TTK Belleten*, XXIX/114 [1965], s. 384-385); Semavi Eyice, "Kosova'da Meşhed-i Hüdâvendigâr ve Gâzi Mestan Türbesi", *TD*, XII/16 (1962), s. 79-80, rs. IV; M. Münir Aktepe, "Kosova", *İA*, VI, 871.

SEMAVİ EYİCE

GAZİ MİHAL

(ö. 726/1326'dan sonra)

Köse Mihâl adıyla da anılan Osmanlı beyi ve Mihaloğulları ailesinin kurucusu (bk. MİHALOĞULLARI).

GAZİ MİHAL BEY CAMİİ

Edirne'de Tunca kıyısında XV. yüzyılın ilk yarısında yapılan cami.

Kapısı üstünde bulunan üç satır halindeki Arapça kitâbeye göre II. Murad döneminde 825 (1422) yılında Emirü'l-kebir Mihâl b. Azîz tarafından yaptırılmıştır. Kitâbede adı geçen Aziz (Bey [?]) oğlu Mihâl'in Köse Mihaloğulları soyundan olduğu kuvvetle tahmin edilmektedir. Bu ailenin bilhassa Balkanlar'da pek çok hayratının varlığı bilinmektedir. Evliya Çelebi, 1063 Şabanında (Temmuz 1653) Sofya'dan İstanbul'a dönerken uğradığı